

Översyn av Tjänsteprisindex för Banktjänster

Slutrapport

Thomas Olsson

Tjänsteprisindex, Enheten för prisstatistik (ES/PR), SCB

Februari 2009

Förord

Som ett led i att förbättra den ekonomiska statistiken utvecklas löpande producentprisindex för tjänster, Tjänsteprisindex (TPI). TPI avser i första hand att mäta prisutvecklingen för företagstjänster. Tjänsteproduktionen har länge utgjort en stor andel av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP), men relevanta prisindex har inte utvecklats i någon större utsträckning före år 2000. Detta kan delvis ges historiska förklaringar, varor har tidigare varit en dominerande del av ekonomin och statistiken om ekonomin har också varit koncentrerad på varor. En annan anledning är att det är komplicerat att mäta prisutvecklingen för tjänster.

Som ett ytterligare led i förbättringen av den ekonomiska statistiken genomförs löpande översyner av de index som utvecklats. Detta beror på att många branscher ständigt förändras samtidigt som vi prisstatistiker får mer erfarenhet från olika branscher och klarare kan se förbättringsmöjligheter.

Rapporterna översätts även till engelska och publiceras på SCB:s engelska hemsida så att kollegor på statistikbyråer i andra länder kan ta del av vårt utvecklingsarbete.

Innehåll

Förord	5
1 Sammanfattning	7
2 Inledning	8
2.1 Bakgrund till översynen	8
2.2 Vad som ska deflateras	8
2.3 Var produktionen sker	9
2.4 Fastprisberäkning idag	9
3 TPI innan översynen	10
3.1 Prismättningsmetod	10
3.2 Vikter och beräkningar	11
3.3 Insamlingsmetod	11
4 Identifierade problem.....	11
4.1 Täckning	11
4.2 FISIM	11
4.3 Värdepappersprovisioner	13
4.4 Prismättningsmetod	13
4.5 Beloppsproportionella avgifter	14
4.6 Frigränser	15
4.7 Insamlingsmetod	15
5 Förändringar	16
5.1 FISIM	16
5.2 Värdepappersprovisioner	16
5.3 Prismättningsmetod för betalningar	17
5.4 Frigränser	18
5.5 Insamlingsmetod	18
5.6 Produktion och konsumtion	19
Referenser	20

1 Sammanfattning

Denna rapport behandlar översynen av Tjänsteprisindex (TPI) för banktjänster. Bakgrunden är att Enheten för prisstatistik vid SCB under 2007 noterade att det TPI som produceras inte är optimalt och att en översyn därför var nödvändig.

Produktionen inom banksektorn är uppdelad i två produktgrupper: FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured) och direkta banktjänster. FISIM är de tjänster som finansiella institut producerar i samband med in- och utlåning, men ej direkt tar betalt för i form av provisioner/ avgifter. De direkta banktjänsterna är tjänster för vilka det explicit tas ut en avgift eller provision och domineras av två ungefär lika stora delar; betalningsförmedlingsprovisioner och värdepappersprovisioner. Av banktjänsterna mäts idag enbart betalningsförmedlingsprovisioner i TPI.

För att Nationalräkenskaperna ska kunna använda TPI behövs dels kvalitetsförbättringar av nuvarande TPI samt att värdepappersprovisioner inkluderas. FISIM deflateras idag med BNP-deflatorn. Detta är i linje med vad som rekommenderas av EU och kommer inte att förändras. Följande förändringar kommer att genomföras fr.o.m. 2009:

- Antalet mätta betalningsförmedlingstjänster minskas. De tjänster som fortsättningsvis mäts kommer att vara mer noggrant specificerade.
- Värdepappersprovisioner inkluderas.
- Priser kommer samlas in via webben istället för på pappersblanketter.
- För att NR ska kunna fastprisberäkna direkta banktjänster på både tillgångs- och användningssidan kommer separata index för konsumtion och produktion att tas fram.

I fortsättningen kommer fyra index att tas fram som sedan vägs ihop till ett index för hushållskonsumtion och ett för produktion:

1. Betalningar – konsumtion
2. Värdepapper – konsumtion
3. Betalningar – produktion
4. Värdepapper – produktion

2 Inledning

2.1 Bakgrund till översynen

Denna översyn initierades då Enheten för prisstatistik vid SCB under 2007 noterade att det TPI som produceras inte är optimalt. Indexet har haft en utveckling som inte kunnat förklaras på ett tillfredställande sätt. Då det även framkom att det inte användes av Nationalräkenskaperna (NR) togs beslutet att en översyn av indexet skulle genomföras under 2008.

2.2 Vad som ska deflateras

Produktionen inom banksektorn delas av NR upp i två produktgrupper; 65a FISIM och 65b Direkta banktjänster.

65a FISIM.

FISIM är en förkortning av den engelska formuleringen ”Financial Intermediation Services Indirectly Measured” och avser de tjänster som finansiella institut producerar i samband med in- och utlåning, men ej direkt tar betalt för i form av provisioner/ avgifter. Värdet av denna produktion definieras på detta sätt:

Utlåning: $\text{Ränteintäkter} - (\text{Referensränta} * \text{Utlåningsstock})$

Inlåning: $(\text{Referensränta} * \text{Inlåningsstock}) - \text{Ränteutgifter}$

Referensräntan ska motsvara den riskfria lånekostnaden och som en skattning av denna används STIBOR (Stockholm Interbank Offered Rate) - den ränta som de svenska bankerna betalar när de lånar pengar mellan varandra.

65b Direkta banktjänster.

Detta är tjänster för vilka det explicit tas ut en avgift eller provision. De mäts idag genom statistik insamlad av Finansinspektionen. Tjänsterna delas upp i följande grupper:

- Betalningsförmedlingsprovisioner
- Utlåningsprovisioner
- Inlåningsprovisioner
- Garantiprovisioner

- Värdepappersprovisioner
- Övriga provisioner

Enligt uppgifter från NR domineras 65b av två ungefär lika stora delar: Betalningsförmedlingsprovisioner och Värdepappersprovisioner, övriga poster är av mindre betydelse eftersom produktionsvärdena är små. I nuvarande TPI mäts endast betalningsförmedlingsprovisioner. Detta eftersom det tidigare bedömdes att NR:s egenproducerade index för värdepappersprovisioner ("Fondindex", se nedan) var acceptabelt.

2.3 Var produktionen sker

Produktion av banktjänster sker i huvudsak inom huvudgrupp 64 i SNI 2007 (grupp 65 i SNI 2002). Branschen omfattar institutgrupperna banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, värdepappersfonder, fondbolag samt investmentbolag. Kreditmarknadsföretag delas upp i bostadsinstitut, finansbolag och övriga kreditmarknadsföretag.

FISIM produceras i banker, bostadsinstitut, företagsinstitut och finansbolag.

Direkta banktjänster produceras av banker samt värdepappers- och finansbolag. Betalningsförmedlingsprovisioner produceras nästan uteslutande av bankerna.

2.4 Fastprisberäkning idag

FISIM i fasta priser beräknas genom att in- och utlånestockarna räknas om till basårets prisnivå. Detta innebär att volymutvecklingen av FISIM blir lika med utvecklingen av de reala lånestockarna (lånestockarna i fasta priser). Lånestockarna deflateras med BNP-deflatoren (den implicita prisdeflatoren för slutlig inhemsk efterfrågan). Detta är i linje med vad som rekommenderas av EU (se Rådets förordning (EG) nr 448/ 98).

Direkta banktjänster deflateras med hjälp av NR:s egenproducerade "Banktjänsteindex". NR har ett specifikt index för hushållskonsumtionen där utvecklingen av *hushållens* totala fondförmögenhet tillsammans med utvecklingen av löner för tjänstemän inom samma bransch mäts. I indexet för produktionen mäts utvecklingen av den *totala* fondförmögenheten tillsammans med

utvecklingen av löner för tjänstemän inom samma bransch (65-67 och SNI 2002). Utvecklingen av fondförmögenheten kallas "Fondindex". Båda indexen viktas mellan löneindexet och fondindexet med hjälp av hushållens konsumtion av värdepappersprovisioner. Banktjänsteindex beräknas som:

$$\text{Fondindex} * \frac{\text{Hushållenskonsumtion av värdepappersprovisioner}}{\text{Hushållens totala konsumtion av provisioner}} +$$

$$\text{Löneindex} * \left(1 - \frac{\text{Hushållenskonsumtion av värdepappersprovisioner}}{\text{Hushållens totala konsumtion av provisioner}} \right)$$

Det NR kallar fondindex är som sagt fondförmögenhetens utveckling. I indexet för hushållskonsumtionen är detta lika med utvecklingen av hushållens fondförmögenhet, medan det för produktionen är utvecklingen av den totala fondförmögenheten. Som viktunderlag används dock hushållens konsumtion av provisioner i båda fallen. Att utvecklingen av fondförmögenheten används som mått på prisutvecklingen för värdepappersprovisioner bygger på ett antagande om att priset är en fast procentsats av fondförmögenheten. D.v.s. att alla avgifter för värdepappershantering är beloppsproportionella (ad valorem-priser) och att procentsatsen är konstant. För att fondförmögenhetens utveckling ska mätas korrekt justeras den för köp och försäljningar under perioden. På detta sätt rensas volymförändringar bort.

3 TPI innan översynen

När TPI för banktjänster utvecklades 2004 beslutades att enbart betalningsprovisioner skulle mätas. Antagligen var tanken att TPI skulle ersätta löneindex i NR:s egna prisindex (Banktjänsteindex).

3.1 Prismättningsmetod

De flesta priser som samlas in är enhetsvärden. För respektive tjänst dividerar bankerna omsättning med antalet genomförda transaktioner. För vissa tjänster redovisas listpriser.

3.2 Vikter och beräkningar

Bankerna har vikter efter sin omsättning. Inom varje bank har respektive tjänst en egen vikt efter hur stor intäkt banken har från tjänsten. Intäkt per tjänst räknas fram genom att multiplicera snittpriserna med antalet transaktioner. Detta görs för varje kvartal och räknas sedan samman till årliga summor. De årliga intäkterna används sedan som grund för vikterna till nästa års indexberäkningar.

3.3 Insamlingsmetod

All data samlas in genom att bankerna skickar in Excel-filer via e-post.

4 Identifierade problem

4.1 Täckning

Som nämnts ovan delas produktionen upp i två delar: FISIM och direkta banktjänster. Direkta banktjänster delas i sin tur upp i ett antal olika grupper, men domineras av två ungefär lika stora delar: betalningsförmedlingsprovisioner och värdepappersprovisioner. Nuvarande TPI mäter enbart betalningsförmedlingsprovisioner och NR använder därför andra deflatorer för att fastprisberäkna produktionsvärdena för övriga delar. För att TPI ska kunna användas för *hela* banksektorn måste priser mätas även för FISIM och värdepappersprovisioner.

4.2 FISIM

Det är svårt att observera ett pris eller en kvantitet som på ett korrekt sett beskriver värdet på FISIM. Detta innebär svårigheter att mäta volymen på FISIM och att deflatera värdet. De flesta länder inkluderar därför ej FISIM i sitt prisindex för banktjänster. Ett land som dock gör detta är USA, och när prisindex för banktjänster diskuteras inom SCB brukar det ofta refereras till det amerikanska

indexet. Därför studeras detta index här närmare. Informationen är inhämtad från Deanna Egglestones uppsats till Ottawagruppens möte i Paris 2003 (U.S. Producer Price Index for Banking).

USA:s metod för att mäta banktjänsternas priser bygger på en user-cost approach där utlåningen ses som bankens tillgång och inlåningen ses som bankens skuld. En viktig del i beräkningen av den finansiella tjänsten är referenspriset, dvs. alternativkostnaden för pengar (inkluderar ej mellanhandstjänster, dvs. referensräntan). Priset för att disponera bankens tillgångar (d.v.s. att låna) är lika med skillnaden mellan kundens kostnad (inbetald ränta plus avgifter) och referensräntan. Priset för att få sina tillgångar förvaltade av banken (bankens skuld) är skillnaden mellan referensräntan och bankens kostnad för att inneha skulden (utbetald ränta minus avgifter). Samma referensränta används för både utlåning och inlåning. Möjliga referensräntor är riksbankens utlåneränta (diskontot), interbankräntan eller ett vägt genomsnitt av räntorna för alla bankers säkerhetstillgångar. Priset för utlåning respektive inlåning beräknas på följande sätt:

Pris på utlåning:

$$\left[\left(\frac{\text{Ränteintäkter} + \text{Provisionsintäkter utlåning}}{\text{Utlånestock}} \right) - \text{Referensräntan} \right] \times 1000$$

Pris på inlåning:

$$\left[\text{Referensräntan} - \left(\frac{\text{Ränteutgifter} - \text{Provisionsintäkter inlåning}}{\text{Inlånestock}} \right) \right] \times 1000$$

USA:s metod innebär alltså att FISIM (enligt den svenska definitionen) och provisionsintäkterna beräknas tillsammans och sedan divideras med lånestockarna. Detta multipliceras sedan detta med 1000 för att konvertera det till värden som är lätta att använda till indexberäkning.

Om vi använder de svenska definitionerna (Eurostats definitioner) på värdena av FISIM för utlåning och inlåning, och dividerar dem med respektive pris (enligt USA:s definition) så kommer vi att räkna fram ut- respektive inlånestocken. USA:s metod för att beräkna priset på FISIM går alltså inte att använda för att fastprisberäkna FISIM så som det definieras i Sverige.

4.3 Värdepappersprovisioner

Som nämnts tidigare levereras idag inget prisindex för värdepappersprovisioner. NR använder istället sitt egna "Fondindex". Det är tveksamt om detta index uppfyller de krav som bör ställas på en deflator då det bygger på ett märkligt antagande (att priset är en fast procentsats av fondförmögenheten). Det vore, enligt min mening, bättre om prisenheten kunde samla in prisuppgifter för dessa provisioner. Denna uppfattning delas även av NR. Anledningen till att detta index använts är att inget bättre funnits tillgängligt.

4.4 Prismättningsmetod

I dagens TPI mäts, som nämnts ovan, prisutvecklingen för betalningsförmedlingstjänster. Den främst använda prismättningsmetoden är enhetsvärde. Denna metod kan vara lämplig i fall där tjänsterna kan delas in i homogena grupper. I detta index är dock specificeringarna av tjänsterna alltför generella. Prissättningen gällande betalningstjänster diversifieras bland annat efter vilken typ av kund som köper tjänsten. Då ingen uppdelning mellan olika typer av kunder finns i undersökningen leder detta till att tjänstegrupperna är alltför heterogena. Detta leder i sin tur till att enhetsvärdena blir missvisande då exempelvis kund-sammansättningen förändras. Om enhetsvärden ska användas i fortsättningen krävs en finare indelning av tjänsterna.

I vissa fall används listpriser. Vid besök som gjorts hos uppgiftslämnarna framkom att dessa priser inte på något sätt speglar den sanna prisutvecklingen. I index har priserna för dessa tjänster legat stilla i flera år, medan priserna i verkligheten har sjunkit.

Ett ytterligare problem är att priser idag samlas in för ett stort antal tjänster. Exempelvis rapporterar en bank idag in 23 prisuppgifter per kvartal. Många av de prisuppgifter som samlas in har mycket liten vikt och deras påverkan på index är ytterst marginell. Alla banker har angett att information för att beräkna priserna inhämtas från många olika håll inom banken, och att det kräver mycket administration.

4.5 Beloppsproportionella avgifter

Om värdepappersprovisioner ska inkluderas i index uppstår en frågeställning: hur ska beloppsproportionella avgifter (ad valorem-priser) hanteras? Enligt Europeiska kommissionens reglering nr 1920/ 2001 ska en avgift som definieras som en andel av transaktionsvärdet i ett prisindex mätas som denna andel av en representativ enhetstransaktion. Frågan är hur enhetstransaktionen ska definieras då det handlar om köp av värdepapper. I en uppsats skriven till Ottawagruppens möte i Paris 2003 (Financial Services in Swedish Price Indices) för Martin Ribe en diskussion om detta. Han skriver att antingen definieras enhetstransaktionen som ett köp av ett konstant antal värdepapper, eller som ett köp av ett antal värdepapper med ett konstant värde i reala termer. I det första fallet är det lämpligt att använda ett börsindex som mått på hur enhetstransaktionen förändras över tiden medan man i det andra fallet snarare bör använda KPI (eller HIKP). Martin Ribe argumenterar för att enhetstransaktionen bör definieras som ett antal värdepapper med ett konstant värde i reala termer.

I NR:s ”Fondindex” ses högre fondavgifter på grund av ökad fondförmögenhet som en prisökning. Metoden som Ribe argumenterar för innebär att om procentsatsen som kunden betalar är konstant så räknas prisindexet enbart upp med KPI. Detta innebär att fluktuationer i fondförmögenheten (på grund av t.ex. fluktuationer på börsen) ses som volymförändringar, och inte prisförändringar (som de görs med NR:s nuvarande metod). Tanken är att en högre börskurs (fondförmögenhet) innebär att värdet av både aktiemarknaden och aktiemäklartjänster ökar då köpkraften hos den förvaltade förmögenheten ökar, och att detta innebär en volymökning (inte en prisökning) av värdepappersprovisionerna.

Detta synsätt delas dock inte av NR. Efter att frågan tagits upp för diskussion författades ett PM av Per Ericson (Fastprisberäkning av bankernas beloppsproportionella avgifter) där han argumenterar för att ett index för börsutvecklingen skall användas för att fastprisberäkna beloppsproportionella avgifter för värdepappersprovisioner. I denna PM lägger han fram ett antal argument för sin ståndpunkt och refererar även till Eurostats prishandbok. Enligt Ericson innebär handbokens rekommendationer att börsindex är en A-metod medan KPI är en B-metod.

4.6 Frigränser

Det är vanligt att priset för en betalningstjänst består av flera delar. Exempelvis kan det vara så att det finns en årlig avgift, en frigräns samt ett styckpris. Detta innebär att priset per transaktion i början av året enbart består av den fasta kostnaden, vilket innebär att enhetspriset blir lägre och lägre fram till frigränsen. Efter att frigränsen överskridits blir priset per transaktion betydligt högre. Några av bankerna anger att snittpriset per transaktion är lägre under början av året, speciellt under första kvartalet. I TPI syns dock detta enbart för en bank. Frågan är hur detta bör hanteras. Ska index få vara lägre under första kvartalet, eller ska det hanteras på något annat sätt?

Ur deflateringssynpunkt är det viktigt hur de kvartalsvisa produktionsvärden ser ut och hur volymen är definierad. I statistiken över produktionsvärdena finns idag ingen tydlig skillnad mellan första kvartalet och övriga kvartal. Efter samtal med bankerna har det framkommit att anledningen till detta är att bankerna rapporterar intäkterna från de fasta årsavgifterna under första kvartalet. Då dessa kompenserar de minskade rörliga intäkterna blir de totala intäkterna ungefär lika stora som under övriga kvartal. NR borde fördela intäkterna från årsavgifterna över alla kvartal under året, även om de *betalas* under första kvartalet så *konsumeras* de ju under hela året. På grund av hur statistiken samlas in idag finns dock inte möjligheten för NR att göra detta.

4.7 Insamlingsmetod

Idag samlas prisuppgifter in via Excel-filer som skickas via e-post. Eftersom prisuppgifterna är känslig information bör denna metod bytas ut. Då fler och fler undersökningar går över till webbinsamling är det lämpligt att även denna gör det.

5 Förändringar

5.1 FISIM

Gällande FISIM skulle det vara mycket resurskrävande att utveckla en metod för att mäta priset. Med tanke på rådets förordning verkar BNP-deflatorn vara en deflator som är allmänt accepterad. Det ter sig därför mer relevant att fokusera på att producera ett bra index för de direkta tjänsterna.

5.2 Värdepappersprovisioner

Som tidigare nämnts finns värdepappersprovisioner idag inte med i TPI. Genom att börja mäta dem och låta detta ersätta NR:s fondindex bör TPI helt kunna ersätta NR:s Banktjänsteindex som deflator för produktionen av direkta banktjänster. Ett möjligt sätt att göra detta är att använda uppgifter från HIKP. HIKP:s fondindex består av uppgifter om proportionellt kurtage och minimikurtage hos de fyra stora bankerna samt proportionella köp- och säljavgifter och förvaltningsavgifter för 30 fonder. Dessa prisuppgifter bör vara tillräckliga och därför finns ingen anledning att utöka insamlingen.

I HIKP:s fondindex räknas avgifterna upp med total-HIKP, medan NR:s fondindex räknas upp med fondförmögenhetens utveckling. Detta är två skilda metoder där den första innebär att svängningar i börskursen slår igenom i volymindexet, medan den andra innebär att de slår igenom i prisindexet. Som nämnts i avsnitt 4.5 ovan finns det olika uppfattningar om vilken metod som bör användas. Ett av argumenten för NR:s (och prishandbokens) synsätt är att om kursförändringar anses vara en volymeffekt så får det konstiga effekter på produktiviteten. Om fondförvaltningsbranschens produktionsvolym ökar och minskar med börsens svängningar skulle produktiviteten falla vid kursnedgångar och öka vid kursuppgångar. Enligt NR är detta fel eftersom förvaltaren av fonderna inte kan påverka kursförändringarna.

Martin Ribe har en annan åsikt än NR i denna fråga och även om det finns visst stöd för hans uppfattning på prisenheten är det Eurostats prishandbok som ska vara vägledande. Denna vägledning sammanfaller ju dessutom NR:s önskemål, och eftersom det är NR

som är användare av indexet bör index anpassas efter dessa. Om vi bestämmer oss för detta återstår ändå en viktig fråga. Nämligen om HIKP:s fondindex ska räknas upp med utvecklingen av fondförmögenheten eller med ett börsindex (generalindex). Skillnaden mellan dessa metoder är att ett börsindex enbart mäter aktier, medan fondförmögenheten mäter utvecklingen för alla typer av värdepapper. Efter diskussioner med NR beslutades att värdeutvecklingen av fondförmögenheten (rensad från volymförändringar genom justering för köp och försäljningar under perioden) ska användas. Detta anses spegla den faktiska värdeutvecklingen för värdepapper bättre än ett börsindex.

5.3 Prismättningsmetod för betalningar

För att råda bot på de problem som finns i dagens undersökning (se avsnitt 4.4 ovan) har samtliga banker kontaktats och personliga möten har genomförts med kontaktpersonerna och ett antal andra experter på betalningstjänster. En viktig slutsats är att det för betalningsförmedlingstjänster inte finns några inslag av beloppssproportionella avgifter.

Utöver de problem som beskrivs ovan framkom ett antal ytterligare svårigheter. Ett exempel är att det dataprogram som en bank använder ackumulerar intäkterna under året och att de därför redovisat snittpriser under året istället för uppdelat per kvartal. Detta har nu åtgärdats och statistiken redovisas kvartalsavgränsad. Ett annat exempel är att det framkommit att en annan bank levererar data med ett kvartals eftersläpning. Anledningen till detta är att de hämtar uppgifterna från sin egen redovisning, som inte är klar i tid för vår insamling. Vi har nu kommit överrens om att de istället ska leverera data så fort det levereras från Bankgirocentralen (BGC). På detta sätt kan de leverera det gångna kvartalets data runt den sista dagen i månaden efter kvartalets slut.

Andra förändringar som kommer att genomföras är att antalet mätta tjänster minskas, samtidigt som de tjänster vi fortsätter mäta kommer vara indelade efter kundtyp. Från att tidigare ha mätt 42 tjänster kommer vi i framtiden mäta ca 20 st. I den tidigare undersökningen lämnade bankerna genomsnittligt pris per tjänst under kvartalet. Eftersom prissättningen är väldigt olika till olika typer av kunder kommer redovisningen för vissa tjänster att delas upp efter kundtyp. Detta sker genom att bankerna delar upp kunderna i grupper efter storlek och typ av kund (företag eller

myndighet). Det totala antalet prisuppgifter kommer i framtiden vara ca 35 (mot tidigare 49).

I de fall där listpriser använts kommer de att ersättas av enhetsvärden avseende homogena tjänster.

5.4 Frigränser

Som nämnts ovan innebär frigränser att priset per transaktion i början av året enbart består av den fasta kostnaden, vilket innebär att snittpriset är lägre under början av året, speciellt under första kvartalet. Detta borde leda till att intäkterna från betalningsförmedlingsprovisioner är lägre under första kvartalet. Eftersom bankerna rapporterar intäkterna från de fasta årsavgifterna under första kvartalet blir dock de totala intäkterna ungefär lika stora som under övriga kvartal.

Intäkterna från årsavgifterna borde fördelas över alla kvartal under året, men på grund av hur statistiken samlas in finns tyvärr inte möjligheten för NR att göra detta. För att TPI ska kunna användas för att fastprisberäkna produktionsvärdena kommer årsavgifterna därför ses som pris för de ”fria” transaktionerna som genomförs under början av året. Ett exempel på hur detta kommer att gå till redovisas nedan.

Exempel:

Bank A redovisar för tjänst 1 att snittpriset under första kvartalet var 0,01 och att antalet transaktioner var 600000. De redovisar även att antalet kunder är 1000 och att årsavgiften är 400 kr. Utifrån dessa uppgifter beräknas det nya snittpriset till $0,01 + (1000 \cdot 400) / 600000 = 0,68$.

Detta innebär att deflatorn helt anpassas efter hur NR:s statistik ser ut. Denna lösning är möjligtvis väl pragmatisk och inte teoretiskt korrekt för TPI:s kvartalsvisa index. Det är därför aktuellt att använda en alternativ metod till det index som ska publiceras samt användas i det sammanvägda Tjänsteprisindex (Total-TPI).

5.5 Insamlingsmetod

En webblankett kommer tas fram som skall börja användas fr.o.m. första kvartalet 2009.

5.6 Produktion och konsumtion

Som nämnts ovan beräknar NR idag ett Banktjänsteindex för produktion och ett för konsumtion. I TPI mäts idag enbart producentpriser och därför är det ej lämpligt att använda TPI för deflatering av hushållens konsumtion. För att kunna använda TPI även för hushållskonsumtionen bör även konsumentpriser inkluderas. I KPI samlas prisuppgifter om Privatgiro, Bankkort, Bankfack och Internet in från de fyra stora bankerna samt Plusgirot. Dessa uppgifter är lämpliga att använda för deflatering av hushållskonsumtionen av betalningsförmedlingsprovisioner. Gällande värdepappersprovisioner är HIKP:s fondindex en acceptabel deflator för både produktion och konsumtion. I indexet som ska användas för att deflatera produktionen måste dock momsens räknas bort. En annan skillnad är att i indexet för produktionen ska utvecklingen av den totala fondförmögenheten användas för att räkna upp beloppsproportionella avgifter medan vi i indexet för konsumtionen använder utvecklingen av hushållens fondförmögenhet.

För att NR ska kunna fastprisberäkna direkta banktjänster på både tillgångs- och användningssidan kommer två index räknas fram; ett för produktion och ett för konsumtion. Båda index består av ett delindex för betalningar och ett för värdepapper. Prisenheten kommer alltså att leverera fyra olika index till NR som sedan väger samman dem till ett index för hushållskonsumtion och ett för produktion. De index som kommer levereras är:

1. Betalningar – konsumtion
2. Värdepapper – konsumtion
3. Betalningar – produktion
4. Värdepapper – produktion

I indexet för konsumtionen kommer delindex 1 och 2 vägas samman med hjälp av uppgifter om hushållens konsumtion av värdepappersprovisioner. I indexet för produktionen kommer delindex 3 och 4 vägas samman med hjälp av statistik från Finansinspektionen om intäkter från olika typer av provisioner.

Referenser

D. Egglestone (2002), *U.S. Producer Price Index for Banking*, Voorburggruppens sjuttonde möte, Nantes.

P. Ericson (2008), *Fastprisberäkning av bankernas beloppsproportionella avgifter*, NR-PM 2008:16

M. Ribe (2003), *Financial Services in Swedish Price Indices*, Ottawagruppens sjunde möte, Paris.

Europeiska Unionens Råd (1998), *Rådets förordning (EG) nr 448/98*